

UTĂ GĂGĂUZIA ÎNTRE STATALISM APROPIEREA DE RUSIA, UE SAU UNIONISM

Autori: Posmac Ilia și Posmac Nicolai

Coordonator: Simion Simion Dănuț

lector universitar Magistru în psihologie, drd. UTM.

Termeni cheie: popor, etnie găgăuză, minoritate națională.

Anul 2018 este anul centenar pentru toți cei ce simt românește iar manifestațiile de acest fel, culturale, sociale și politice au cuprins de la un capăt la celălalt și Rep. Moldova. Pe acest fond au crescut și anumite mișcări de dezaprobare a acestor fapte având la bază principiul independenței și statalității micului stat. Toate aceste manifestații de exaltare a populației băștinașe sunt privite cu mare atenție de minoritatea găgăuză care din varii motive încă se teme. Găgăuzia este o autonomie cu o populație de 153000 de oameni, ce aparțin de statul Rep. Moldova și care speră ca multe etnii la o viață liniștită pe acest teritoriu dintr Prut și Nistru.

Mai jos în acest articol vom analiza câteva concepte precum cel de: cetățenie, etnie și naționalitate. Cetățenia este apartenența la o societate civilă, este statutul juridic al cetățenilor unei țări, în cazul nostru toți găgăuzii născuți în Rep. Moldova au cetățenia acestui stat. Etnia este tot un fel de apartenență la un grup de oameni, privită în sens obiectiv sau subiectiv și care include asemenea criterii de apartenență ca unicitatea limbii, cultura, teritoriul, mentalitatea, valorile comune, genetica și multe altele. Naționalitatea este apartenența unei persoane la un grup etnic. Multă lume se întreabă chiar dacă suntem o minoritate în Rep. Moldova, cine suntem și de unde am venit. Există mai multe versiuni însă una este general acceptată. Găgăuzii se trag dintr-un popor care a trait în Muntii Altai din Asia mijlocie, care a migrat în Balcani și aici s-au format ca popor. Mai exact, noi suntem un clan de turci oguzi emigrat în Balcani în timpul conflictelor intertribale cu alți turci. Acest clan turc oguz s-a convertit la creștinismul ortodox după ce s-a stabilit în Balcanii de Est (în Bulgaria), populația respectivă fiind denumită turci găgăuzi. Un grup mare de găgăuzi a părăsit mai târziu Bulgaria și s-a stabilit în sudul Basarabiei împreună cu un contingent de etnici bulgari.

Dincolo de originea de multe ori aparent neclară, găgăuzii rămân singurul popor turcic de religie creștină. Chiar dacă erau inițial musulmani, odată ce s-au stabilit în Balcani au fost influențați de Bizanț, adoptând la scurtă vreme creștinismul ortodox. Găgăuzia este o regiune autonomă obținută în 1995 (președintele de atunci Mircea Snegur la insistențele Federației Ruse a fost pus în situația de a acorda acest statut regiunii) din sud-vestul Republicii Moldova, locuită preponderent de găgăuzi, un popor vorbitor al unei limbi turcești apropiat

cultural de turci, însă de confesiune creștină ortodoxă. Oficial, autonomia este cunoscută sub numele: Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia (abreviată UTA Găgăuzia; în găgăuza Avtonom Territorial Bölümlüü Gagauziya, în rusă Автономное территориальное образование Гагаузия). Populația UTA Găgăuzia este 133,535 de oameni 4.57%, limbile oficiale sunt: găgăuza, rusa și româna. Guvernatorul sau bașkanul așa cum i se mai spune; este Irina Vlah, capitala autonomiei fiind orașul Comrat.

De cine sunt mai apropiați găgăuzii de români de ruși sau de turci? În raport cu România găgăuzii nu au nimic în comun cu statul vecin, căci strămoșii etniei găgăuze sunt turcii, suntem oguzlari la origine. Noi am migrat de pe teritoriul imperiului otoman în Bulgaria, iar apoi am migrat în Buceac, acolo unde ne-am așezat și s-a format populația găgăuzilor.

Relațiile cu Rusia; în Federația Rusă, în Moscova există o diasporă a găgăuzilor, care se numește Uniunea Găgăuzilor. Ea a fost constituită cu doi ani în urmă cu rolul de a oferi o cât mai mare reprezentativitate în statul federal pentru a apăra drepturile etniei și pentru a fi ajutați la nevoie. Astăzi, din diverse surse se spune că au plecat din Găgăuzia de la 25 pînă la 30 la sută etnici găgăuzi. Acest fapt este considerat de liderii autonomiei ca fiind un mare dezastru pentru mica noastră populație.

Relațiile cu Turcia pornim de la faptul că găgăuzii și turcii sunt un popor cu o limbă foarte asemănătoare așa cum sunt moldovenii cu românii (România și Moldova Rep. au aceeași limbă). Turcii percep populația Găgăuziei în termeni pozitivi suntem considerați ca fiind frați sau rude apropiate.

Găgăuzii consideră că au în Moldova o situație bună fiind acceptați de populația băștinașă iar faptul că turcii de mulți ani vor în UE, dar găgăuzii nu; această contradicție este explicată prin faptul că o mare parte din populație este dezorientată pe fondul lipsei de informație calitativă. Acest fapt nu de puține ori a creat tensiuni între Comrat și populația băștinașă orientată din ce în ce mai mult spre Uniunea Europeană. În România atitudinea față de minorități este una bună, multe documente spun că statul vecin are una dintre cele mai bune legislații din toată Europa privind minoritățile însă populația găgăuză din Moldova Rep. este încă sceptică. La începutul secolului al XIX-lea așezări ale găgăuzilor în România au existat în județele Constanța și Tulcea. Cele mai populate zone de găgăuzi au locuit în satele Vama Veche, Negru Vodă, Pădureni, Mangalia, Stejaru, Adjicioi. În acest moment în România etnicii găgăuzi se consideră că au fost asimilați cu totul.

De ce găgăuzii se tem de apropierea populației băștinașe din Rep. Moldova față de România? Una dintre fricile majore ar fi dispariția națiunii găgăuzilor (limbă, teritoriu, cultură); frica de a rămâne fără neam și țară (fără Rep. Moldova); că Găgăuzia se va transforma într-un județ; o frică aparte ar fi că tensiunile dintre minoritatea găgăuză și populația băștinașă ar putea escalada

ducând la conflict armat, pentru că majoritatea găgăuzilor sunt categoric împotriva unirii; stoparea exporturilor mărfurilor și serviciilor în țările apropiate Rusia, Ucraina și Bulgaria acolo unde de obicei exportă autonomia.

Dacă vorbim de avantaje acestea ar putea fi salariile ridicate, un nivel de trai mult mai ridicat, investiții masive în economie și noi locuri de muncă legale.

Ce poate garanta UE pentru UTA Găgăuzia? Ce va fi cu Găgăuzia și cu poporul găgăuz după o eventuală unire e greu de spus. În România după constituție limba oficială este româna, cea ce duce la aceea că radioul, televiziunea, ziarele, învățământul vor fi în limba română. Astăzi, în Găgăuzia mare majoritatea vorbesc în limba găgăuză și limba rusă mai puțin româna. România este țara care luptă pentru unificare, cea ce nu permite existența autonomiilor teritoriale. Puțin în contradicție cu ceea ce găgăuzii cunosc e faptul că minoritatea cea mai mare din statul vecin, minoritatea maghiară are autonomie culturală, presă și televiziune în limbă proprie, școli și locuri garantate în universități la fel și celelalte minorități. Lipsa de informare face ca populația găgăuză să perceapă statul român într-un mod agresiv neștiind în fapt care sunt și cum funcționează legile acolo și mai ales ce drepturi garantate au minoritățile. Cine poate garanta găgăuzilor că vor rămâne autonomie teritorială (majoritatea populației nu vor să-și schimbe statutul, ei cred cu tărie în această independență față de Chișinău) și nu vor fi un județ, aflat la marginea țării, departe de capitală? Că nu va dispărea limba, cultura găgăuză și nu vom sfârși asimilați așa cum sa întâmplat în România?

Încercând așadar să răspundem la întrebarea unde se poziționează UTA Găgăuzia între statalism, apropiere de Rusia, UE sau Unionism pornim de simplul fapt că Găgăuzia este teritoriu autonom, la acest moment este partea componentă a Rep. Moldova. În cazul unirii cu România credem că vom deveni un simplu județ fără prea multe drepturi și avantaje fiind puși în situația de a fi asimilați pierzându-ne cultura, limba, tradițiile. În al doilea rând dacă aducem în discuție apropierea de Rusia, Găgăuzia este mai apropiată de Federația Rusă decât de România. Aceasta apropierea se exprima prin faptul că în Găgăuzia majoritatea găgăușilor cunosc fluent limbă rusă, găgăuzii au aceeași mentalitatea ca și rușii, tradițiile sunt asemănătoare la fel cultura și bucatăria iar piața de desfacere a autonomiei este Federația Rusă. Chiar dacă suntem la origine turci apropierea mai mare este față de poporul rus. În al treilea rând trebuie să respectăm și dreptul populației băștinașe la autodeterminare la apropierea naturală a ei față de Uniunea Europeană și România. Lucrurile sunt cu adevărat complicate pentru minoritatea găgăuză viitorul fiind cel care ne va dicta direcția și locul nostru în acest stat.

Resurse internet:

1. <https://ro.wikipedia.org/wiki/G%C4%83g%C4%83uzia>
2. <http://www.descopera.ro/cultura/9145873-gagauzii-rataciti-prin-istorie>
3. [https://www.timpul.md/articol/cine-sunt-gagauzii-\(ratacii-prin-istorie\)-30276.html](https://www.timpul.md/articol/cine-sunt-gagauzii-(ratacii-prin-istorie)-30276.html)

CONCEPTUL IDENTITAR ÎN R. MOLDOVA. ÎNCADRAREA ACESTUIA ÎN CONCEPTUL IDENTITAR EUROPEAN

Autor: Răzvan Razlovan

Coordonator: Simion Simion Dănuț lector universitar
Magistru în psihologie drd. UTM

Termeni cheie: identitate, concept identitar, națiune.

Conceptul identitar și identitatea națională reprezintă un ansamblu de itimi și trăsături socio-culturale, lingvistice, istorice inclusiv genetice prin care se individualizează o persoană. Identitatea unei persoane știm precis că este influențată major de relațiile acesteia cu persoanele din jur. Toți acei factori care îi permit unei persoane să se regăsească într-o anumită cultură, într-un concept național îi permit să meargă mai departe într-o realizare și împlinire de sine. Într-o țară cu naționalitatea furată, cu un concept național creat pe baze neștiințifice este absolut natural ca la un moment dat să apară mișcări de rezistență dar și descoperiri de sine. Rep. Moldova trece de mult timp printr-o criză identitară unică, o oportunitate pentru cercetare dar o tragedie pentru națiunea fondatoare. Identitatea ne ajută să ne înțelegem proveniența dar și tradițiile, ne dă o șansă în plus să recuperăm din valorile naturale ale acestui pământ. Tradițiile și obiceiurile, limba și istoria sunt puncte de plecare pentru accesul la o identitate europeană de mult pierdută. Suntem totuși considerați de estici ca fiind aparținători ai spațiului slav contradicție totală cu proveniența noastră latină. Conceptul identitar în Rep. Moldova nu trebuie confundat cu naționalism primitiv. Nicidecum. Sunt două noțiuni total opuse. După manipularea în masă a populației băștinașe și crearea în laboratoarele sovietice peste noapte a unei națiuni moldovenești diferite de cea română este absolut inerent ca în anii de după independență când accesul informațional și cultural a crescut să apară o mișcare nu doar de renaștere ci o mișcare care să-și reafirme apartenența europeană.

Există în linii generale, două tipuri de concepte identitare: unul colectiv iar altul individual. Conceptul identitar colectiv este întruchiparea tuturor lucrurilor pe care le au în comun un grup sau un colectiv mai mare de oameni. Evident,